

Laitilan kirkko on elänyt muutoksesta toiseen

Kun Pyhän Mikaelin kirkko valmistui ja otettiin käyttöön 1400-luvun puolivälin jälkeen, siinä oli maalattia. Merkittävät ihmiset haudattiin kirkkoon ja hautoja kaivettiin lattiaan sinne sun tänne, mieluiten mahdollisimman lähelle alttaria. Kartanoilla ja isoimmilla taloilla oli kirkon etuosan lattiassa omat pysyvät muuratut hautasijat, joihin vainajat laskettiin.

Pohjoisseinä (Kirkkopuiston puolella) oli umpinainen, ilman ikkunoita.

Pääalttarin lisäksi kirkossa oli vähintään yksi sivualttari, jonka jäänteet löytyivät lattian kaivamisen yhteydessä vuonna 1967. Se entisöitiin, ja monet ovat luulleet sitä takaksi tai muuksi lämmityslaitteeksi.

Saarnatuolia ja penkkejä ei ollut. Eikä lämmitystä.

Vihdoin päästiin istumaan

Saarnatuoli ja penkit tulivat kirkkoon yli 150 vuotta myöhemmin. Samoihin aikoihin sisäpuoli maalattiin ja vanhat maalaukset tehtiin osittain uudelleen, koska kynttilöiden savu ja maasta noussut pöly olivat tummentaneet ne.

1700-luvulle tultaessa istumapaikoista oli pulaa.

Vanha alttaritaulu vaihdettiin uuteen vuonna 1758. Nykyään se roikkuu kirkon sivuseinällä. Vanhan kohtalosta ole tietoa.

Pölisevä maalattia kiusasi kirkkoväkeä vielä vuonna 1760, jolloin pitäjänkokouksessa vaadittiin, että ainakin penkkien alustat pitäisi laudoittaa.

Kirkon paanukattoa kunnostettiin pitkin 1760-lukua. Silloin sattui sellainenkin vahinko, että kirkon vanha metallinen kynttiläkruunu putosi, kun Laitilan nuorisoa tunkeutui holvien päälle.

Hautaaminen siirrettiin ulos

Kolmekymmenvuotisen, paikkaa koskeneen väännön jälkeen rakennettiin peränurkkaan vuonna 1772 ensimmäinen parvi, joka maalattiin punaiseksi. Pohjoisseinälle sakastin lähelle puhkaistiin ikkuna.

Tapa haudata vainajat kirkkoon alkoi väistyä 1780-luvulla, jolloin vähitellen päästiin eroon varsinkin kesäaikaan sisällä leijuneesta sietämättömästä hajusta.

Tilanpuute vaivasi edelleen, joten kuoriin eli alttarin alueelle rakennettiin toinen parvi, joka maalattiin vaaleansiniseksi. Penkkutilaa oli tässä vaiheessa yli 650 hengelle. Molempien parvien kaiteisiin hankittiin puulevyille tehtyjä maalauksia.

Rajut muutokset iskivät

Salaman sytyttämä tulipalo tuhosi 1790-luvulla kirkon kattorakenteet ja hävitti ja mustutti sisustusta, joka muutenkin oli tummentunut ajan saatossa. Katon jälleenrakentaminen vei rahat. Sen jälkeen seutua köyhdytti sota eikä seurakunnalla ollut varaa korjata sisäpuolta.

Vihdoin päästiin tekemään remonttia, joka valmistui vuonna 1865. Kirkko muokattiin osittain Turun tuomiokirkon esikuvan mukaan uusgoottilaiseen tyyliin. Laitettiin uusi lankkulattia ja uudet penkit. Parvien kaiteissa olleet maalaukset myytiin Hämeen museoon Tampereelle.

Arkkitehti ehdotti alttariseinän purkamista ja kirkon pidentämistä, mutta seurakunta ei tähän suostunut. Arkkitehti myös ehdotti katoliselta ajalta peräisin olevien holvien maalausten peittämistä ”epätaiteellisina ja mauttomina”. Tätäkin kansa vastusti, mutta holvit kuitenkin maalattiin valkoisiksi ja seinät vaaleanpunaisiksi.

Saarnatuoli katoksineen maalattiin valkoiseksi, listat kullannvärisiksi. Alttaritaulu poistettiin ja tilalle laitettiin kullattu risti orjantappura-kruunuineen.

Parvitilaa tehtiin lisää. Kirkkoon tuotiin ensimmäinen lämmityslaitte, puuta polttava kamina.

Pohjoisseinän ikkunaa suurennettiin ja sen ulko-oven puoleiseen päähän puhkaistiin kuvassa oleva uusi valoaukko.

Katto paloi taas

Urkujen asentajat lämmittivät vuonna 1880 liimapannua sakastin kaminalla niin voimallisesti, että ullakolla pöly ja muu ryönä syttyi palamaan peltisen savuhormin vieressä ja koko katto paloi. Palon kuumuudesta holvien rappaus halkeili ja noki mustutti kalkittuja pintoja. Vaikka sisälläkin olisi surkeasti tarvittu korjausta, rahat menivät katon rakentamiseen. Tehtiin mustaksi maalattu pärekatto, joka parinkymmenen vuoden päästä vaihdettiin harmaaksi peltikatoksi.

Seuraava iso remontti tehtiin 1920-luvulla. Kattomaalauksen suhteen oli ylemmällä taholla tapahtunut täyskäännös 60 vuodessa. Seurakunta suostui niiden entistämiseen, kun valtio maksoi monta kesää kestäneen työn. Kirkkoon laitettiin sähkövalo.

Kuorin parvi poistettiin. Parvien kaiteiden kuvat ostettiin takaisin Tampereelta ja sijoitettiin 1800-luvulla rakennetun urkuparven kaiteeseen. Saarnatuoli ennallistettiin alkuperäiseen asuunsa. Alttari-ikkunaan teetettiin kullatun ristin tilalle lasimaalaus.

Juhlavalmistelut perustuksia myöten

Kirkon 500-vuotisjuhla oli tulossa vuonna 1968 ja sitä varten rakennus haluttiin kunnostaa. Rakennustekniset korjaukset olivat merkittäviä. Alkuperäiset maavaraiset perustukset tuettiin betonilla ja rautapalkeilla peruskallioon. Perustus ja ympäristö salaojitettiin. Ullakolta poistettiin autokuormittain pulujen ja naakkojen sinne kantamia pesänrakennus-tarpeita. Lintujen pääsy ullakolle estettiin. Ulkoseinät puhdistettiin ja saumattiin.

Kirkko muuttui sisältä valtavasti. Lankkulattia purettiin. Maanpintaa alennettiin noin puoli metriä. Maa seulottiin, ja löytyneet vainajien jäänteet haudattiin kirkkomaalle.

Tehtiin nykyinen laattalattia, jollaista siellä ei ollut koskaan ollut. Kaminat poistettiin ja lattian betoniin valettiin yösähköllä toimineet lämmityskaapelit.

Vanhat alttari, alttarikaide ja penkit vaihdettiin moderneihin suoralinjaisiin. Nykyiset penkit taitavat olla neljännet kirkon historiassa. Lähes kaikki ovet uusittiin. Alttari-ikkunan lasimaalaus poistettiin (mutta palautettiin 15 vuotta myöhemmin paikalleen). Saarnatuoli siirrettiin lähempänä alttaria olevan pilarin viereen. Pilareista nakuteltiin irti niihin 1800-luvulla tehty rappaus. Urkuparvi rakennettiin uudelleen.

Entä nyt?

Lämmityskaapelit ovat tulleet tiensä päähän, ja sekä lämmöntuotto- että jakelujärjestelmä pitää miettiä uudelleen. Kirkko on saatava esteettömäksi; tämän hetkiset vippaskonstit eivät riitä. Sähköjärjestelmä on uusittava jo ikänsä takia eikä enää vastaa tarpeitakaan. Paloilmoitinlaitteisto toimii, mutta kehitys on ajanut siitä ohi. Toimimaton salaojitus on kunnostettava. Sitten on kaikenlaista pienempää puutetta ja toimimattomuutta, jotka pitää hoitaa.

Pyhän Mikaelin kirkon elämä ei ole ollut monen luulemaa kaiken pysymistä ja pitämistä ennallaan, vaan toistuvaa muuttamista ja joskus vahingoittumista. Koska erityisesti lattiarakenteisiin täytyy nyt joka tapauksessa vahvasti kajota, voidaan vastata myös muuttuneiden tarpeiden tuomiin vaatimuksiin ja varautua tulevaisuuteen. Muodin takia muutoksia ei tehdä.

